

Kansler Scholz taler til soldater for en militærøvelse på Lüneburger Heide. Kampvognen i baggrunden er en Leopard 2, som nu skal sendes til Ukraine i et forsøg på at gøre ukrainerne i stand til en ny modoffensiv. Foto: Moritz Frankenberg, Scanpix

KRIG • Tysklands kansler Scholz har efter ugers tøven givet grønt lys for Leopard-kampvogne til Ukraine. Bliver det en gamechanger?

Leoparder på krigsstien

OLE NYENG

Onsdag middag kom den besked fra det tyske Kanzleramt i Berlin, som hele NATO-alliancen og ikke mindst ukrainerne havde ventet på i spænding: Tyskland vil sende 14 af sine Leopard 2-kampvogne til Ukraine og giver samtidig den nødvendige tilladelse til, at de europæiske NATO-allierede kan sende nogle af deres Leopard-kampvogne samme vej.

Det holdt hårdt. Den tyske forbundskansler, Olaf Scholz, tøvede i ugevis med at tage beslutningen, sagde, at han »afvejede pluser og minusser«. En afgørelse var ventet sidste fredag, da NATOs forsvarsministre mødtes på den amerikanske Ramstein-base i Tyskland for at koordinere våbenhjælpen til Ukraine, men den udeblev trods et voldsomt pres fra flere NATO-allieredes, og ikke mindst USAs, side.

Til sidst truede Scholz' tøven sammenholdet i den tyske trepartiregering, hvor Socialdemokratiets to regeringspartnere, De Grønne og det liberale FDP, åbent lod deres utilfredshed med kanslerens vedholdende ubeslutsomhed komme til udtryk.

Der er fire årsager til kansler Scholz' betænkeligheder ved at give Leoparderne til Ukraine, siger Dr. Claudia Major, sikkerhedspolitisk analytiker ved Stiftung Wissenschaft und Politik, til Weekendavisen.

»Den første er, at Scholz er ægte bekymret over faren for, at konflikten skal eskalere, hvis vi sender kampvogne og andre tunge våben til Ukraine. Det er ikke en bekymring, amerikanerne, briterne, polakkerne og stort set alle andre deler i samme udstrækning, men Scholz tager faren for eskalering meget alvorligt. Hans anden bekymring er, at Tyskland skal blive mål for russiske gengældelsesaktioner og ønsker derfor at have USA med. Et tredje element er, at han ikke ønsker at gå længere i støtten til Ukraine, end der er dækning for i den tyske befolkning – og indtil for ganske nylig viste meningsmålinger, at et flertal af tyskerne var imod levering af Leoparderne. Endelig er der et vist mål af stædighed på færde – Scholz kan ikke lide at blive set som én, der handler under pres.«

Men onsdag gav kansleren sig, 14 Leopard 2-kampvogne vil blive sendt direkte fra den tyske forbundshærs arsenaler til slagmarken i Ukraine, og ukrainsk mandskab vil i nærmeste fremtid blive modtaget i Tyskland til træning i at manøvrere, vedligeholde og reparere de avancerede kampvogne. En senere leverance af Leoparder vil følge, lod Kanzleramt forstå, men hvornår og hvor mange forlod der intet om.

POLITISK SYMBOLIK

Som modydelse fik Scholz opfyldt sit krav om, at amerikanerne gør det samme. Præsident Biden gav senere onsdag besked om, at 31 amerikanske Abrams-kampvogne sendes til Ukraine.

»Militært giver det ikke megen mening at sende Abrams-kampvogne, men det var åbenbart nødvendigt af politiske grunde,« vurderer Mark F. Cancian, oberst, tidligere ansat i Pentagon, i dag ekspert ved tænketanken Center for Strategic and International Studies, i en telefonsamtale fra Washington.

Han henviser til, at Abrams-kampvognen er udstyret med meget kompliceret elektronik, er vanskelig at vedligeholde og kører på jetbrændstof, der er langt sværere at fremskaffe på den ukrainske slagmark end det sædvanlige kampvognsbrændstof, diesel.

»Ukrainerne har aldrig set noget lignende. Den store frygt i Pentagon er, at der kommer billeder tilbage af Abrams-kampvogne, der står efterladt et eller andet sted, fordi ingen kan finde ud af at vedligeholde eller reparere dem. Det ville være enormt

■ Besat af Rusland ■ Generobret af Ukraine
⇒ Mulig ukrainsk offensiv

skadeligt for den politiske konsensus i Washington om at sende militært udstyr til Ukraine.«

VELEGNET TIL UKRAINE

Den risiko er langt mindre med Leopard-kampvognen. Den tyskbyggede kampvogn, der første gang blev taget i brug i 1979 og siden er blevet opdateret adskillige gange, er udbredt over hele verden, alene i Europa menes der at befinde sig omkring 2.000 af dem.

»Det er en moderne kampvogn med alt, hvad det indebærer med hensyn til ildkraft, beskyttelse, rækkevidde og mobilitet på slagmarken – den kan køre hurtigt trods sine 60 ton og gennem alt muligt terræn,« siger Kristian Lindhardt, major og militæranalytiker ved Forsvarsakademiet.

»Det, der gør den så velegnet i Ukraine, er, at der findes så mange af dem. I den situation, Ukraine befinder sig i, skal du have en ret stor mængde af fælles materiel. Og lige ovre på den anden side af grænsen, i Polen, findes alle de reservedele, den ammunition og de værksteder, der skal til for at holde dem kørende.«

Det ukrainske forsvarsministerium vurderer, at 300 kampvogne vil være nødvendige. Krigen har gjort sit indhug i den ukrainske hærs egen bestand af kampvogne, som overvejende består af den sovjetiskbyggede T-72, og reservedele og ammunition til dem er blevet stadig sværere at opdrive.

Adskillige lande – Polen, Finland, Norge, Holland, Portugal, Spanien, Grækenland – har ud over tyskerne tilkendegivet, at de vil stille Leoparder til rådighed; alligevel er det nok urealistisk, at et mål på 300 kan nås. Men et mindre antal – for eksempel et sted mellem 100 og 200 – vil også kunne gøre en forskel på slagmarken, vurderer de eksperter, Weekendavisen taler med.

FORÅRET BLIVER AFGØRENDE

»Ukrainerne skal bringes i stand til at modstå, hvad der ser ud til at blive en storstilet russisk forårsoffensiv med omkring 200.000 nymobiliserede russiske soldater, der er blevet trænet over vinteren. De skal samtidig prøve at tage initiativet og opnå den afgørende sejr, som kan tvinge den russiske regering til at indgå en fredsforhandling,« siger Camille Grand, tidligere vicegeneralsekretær i NATO, i dag forsvarseksperter ved tænketanken European Council of Foreign Relations. »Til begge formål er kampvogne helt afgørende. De giver – i modsætning til lettere armerede køretøjer – mulighed for at rykke frem og bryde fjendens linjer, samtidig med at egne tab minimeres.«

Ukrainerne holder deres kort tæt til kroppen og har før overrasket ved at angribe, hvor ingen – slet ikke russerne – ventede det. Men set fra en militæranalytikers side er den mest indlysende plan et ukrainsk fremstød mod syd, mener Camille Grand.

»En vellykket ukrainsk offensiv i Zaporizjzja-regionen, der først generobrer byen Melitopol og siden fortsætter helt ud til Det Azovske Hav, vil kunne dele de russiskbesatte områder i to og afskære Krim-halvøen fra resten af det besatte Ukraine. Den vil, hvis den lykkes, gøre det meget klart for russerne, at deres invasion er slået fejl. Russerne ser selvfølgelig det samme scenarion for sig og har forberedt sig på det. Men når man ser den dårlige moral og den ringe træningstilstand hos de russiske styrker, kan man aldrig udelukke den mulighed, at den russiske frontlinje bryder sammen, enten lokalt eller over store dele af fronten. Men det er også en meget ambitiøs plan, som indebærer en del risici og vil strække de ukrainske linjer til det yderste,« siger Camille Grand.

»For at det skal kunne lykkes, skal kampvognene frem, og foråret kommer hurtigt i Ukraine. Det tager også tid at træne de ukrainske styrker i at bruge dem – i alt fald to måneder. Så jo hurtigere, vi handler, desto bedre. Foråret og den tidlige sommer bliver et afgørende øjeblik i denne krig.«

Grand tilføjer, at selvom kampvognene »virkelig kan gøre en forskel på slagmarken«, vinder de ingen krige alene. »Artilleri er vigtigt. Ammunition er kritisk vigtigt. Ukraine er dybt afhængig af, at vi giver dem et bredt spektrum af våben.«

DANSKE LEOPARDER

Det er her, Danmark kommer ind i billedet. For de 44 Leopard 2-kampvogne, der indgår i det danske forsvarsarsenal, ser ikke ud til – i skrivende stund – at komme til Ukraine. Forsvarsminister Jakob Ellemann-Jensen (V) har forklaret det med, at kampvognene er for avancerede til brug i Ukraine. Til gengæld yder Danmark 19 selvkørende Caesar-artilleripjecer til ukrainerne – frisk fra den franske våbenproducent.

Den danske regerings argument giver også militært god mening, siger Kristian Lindhardt fra Forsvarsakademiet. »De danske Leoparder er opgraderet til version 2 A7, den mest moderne version, der findes. Det er tophemmeligt, hvad der findes i dem. Selv jeg, der er gammel kampvognskommandør og stadigvæk ansat i Forsvaret, har ikke tilladelse til at kigge ind i tårnet på dem. De hemmelige komponenter måtte måske pilles ud, hvis kampvognene skulle gives til ukrainerne, og det er ikke rigtig formålstjenligt at gøre kampvognene dårligere, når de skal i brug. Det giver bedst mening at give ukrainerne A4- og A5-typerne, som der er masser af, og som der også er bunker af reservedele til.«

Rusland har naturligvis reageret med vrede på meddelelsen om, at tyske Leoparder og amerikanske Abrams-kampvogne er på vej til Ukraine. »Kampvogne med tyske korsk vil igen blive sendt til Østfronten (...). Denne ekstremt farlige beslutning tager konflikten til et nyt niveau af konfrontation,« hed det i en erklæring onsdag fra Sergej Netjajev, den russiske ambassadør i Berlin.

Claudia Major fra Stiftung Wissenschaft und Politik mener dog ikke, at Tyskland eller Vesten skal lade sig intimidere. »Spørgsmålet er: Accepterer vi at begrænse vores våbenleverancer og dermed, at russerne vinder endnu mere territorium, hvor de kan hærge, myrde, bortføre og voldtage? Eller prøver vi med leverancer at sætte Ukraine i en bedre situation, så de kan tvinge Rusland til forhandlingsbordet? Gør vi det sidste, kan våbenleverancer hjælpe til at få reelle forhandlinger i gang og dermed være med til at afslutte krigen.«

KAMPVOGNE • Leoparden er et truet dyr. Tyskernes nølen har gjort det mere oplagt for NATO-landene at satse på amerikansk materiel.

Leopardens pletter

MIKKEL VEDBY RASMUSSEN

IFØLGE RUDYARD KIPLING fik leoparden sine pletter, fordi den uden pletter havde været så dygtig til at jage, at alle savannens dyr var flygtet ind i skoven. Derinde var slettens kamuflage intet værd, og leoparden måtte anlægge pletter for at kunne jage igen. Men i sin nye plettede pels forstod rovdjret, at det måtte begrænse sig.

En Leopard-kampvogn er et andet slags rovdyr. Kampvognen er siden 1970'erne blevet produceret af Krauss-Maffei Wegmann i München, som har bygget over 3.000 Leopard i forskellige varianter. Den danske hær og en lang række andre europæiske hære kører den.

En grund til, at Leoparden har fundet vej til mange landes arsenaler, er, at den som andre tyske køretøjer har en god brugtvognspris. Den tyske hær solgte ud af den efter afslutningen på Den Kolde Krig. På den måde anskaffede Polen sig 250 Leopard 2-kampvogne, da landet meldte sig ind i NATO.

Som rovdjret i børnebogen har den tyske kampvogn ikke nogen at jage, ingen krig at kæmpe i det terræn, som den blev udviklet til at kæmpe i. Den blev oprindeligt udviklet i tæt samarbejde med amerikanerne for at kunne kæmpe på den centraleuropæiske front, når Den Kolde Krig blev varm.

Efter Den Kolde Krig blev den tyske kampvogn fredsdividendens kampvogn – et stykke militært materiel solgt af en nation, som aldrig mere ville i krig, til nationer, som ikke regnede med at komme i krig. Det var den danske hær, som kørte i kamp i vores Leopard-kampvogne – først i Bosnien og siden i Afghanistan.

NU ØNSKER den ukrainske hær sig Leopard-kampvogne, og blandt andet den polske hær har lovet at ville køre nogle af sine kampvogne over grænsen. Imidlertid kan en regering ikke eksportere militært materiel efter forgodtbefindende. For at sikre, at man har styr på, hvem der bliver skudt med ens våben, bliver kampvogne og andet isenkram solgt på den betingelse, at videresalg skal godkendes af sælgeren. Polen og andre lande kan således ikke sende deres kampvogne til Ukraine, medmindre Tyskland godkender det. Og lige så villig, Tyskland var til at sælge sine brugte kampvogne, dengang det så ud, som om de aldrig skulle bruges, lige så uvillig har regeringen i Berlin været til at lade kampvognen vise sine pletter ved fronten i det østlige Ukraine.

Onsdag besluttede regeringen i Berlin sig endelig for at tillade, at både tyske og allierede Leopard-kampvogne bliver sendt til fronten i Ukraine, efter et vægelsind, der har været Hamlet værdigt. Tyskland havde ikke forestillet sig, at man ved at tømme sin lagre for brugte kampvogne endte med at bestemme over en afgørende militær kapacitet i Europa.

Og den tyske regerings godkendelse kom efter så mange overvejelser og forbehold, at kansler Scholz' ja næsten kom til at lyde som et nej.

Denne nølen er ikke så meget udtryk for tysk pacifisme, som at regeringen i Berlin ikke ønsker et russisk nederlag som følge af en ukrainsk forårsoffensiv. Kampvogne kan sikre den ukrainske hær evnen til at gennemføre en offensiv over større afstande, end Ukraine hidtil har været i stand til. Hvis man ønsker en forhandlet løsning på Ukraine-krigen, som giver Kreml en nådig fred, så skal man ikke give kampvogne til Ukraine.

At Tyskland alligevel lader kampvognene køre til Ukraine, er i lige så høj grad et udtryk for det enorme pres fra USA og de europæiske allierede som et reelt ønske om, at kampvognene skal udvirke, hvad de kan i Ukraine. Tyskland har tøvet så længe, at det er den tøven snarere end den endelige beslutning, som bliver pointen. Ligesom leoparden måtte ikklæde sig en ny pels for at passe til nye forhold, vil Tysklands allierede have lært en vigtig lektie: Tyske våben er ikke lavet til krig.

For et Europa, der står over for massive investeringer i nyt militært materiel for at sikre sig mod Rusland, er historien om de tyske Leoparders advarsel. Hvis man ikke kan regne med, at Tyskland vil tillade videresalg af sine kampvogne til Ukraine, på et tidspunkt, hvor selve den europæiske sikkerhedsorden er truet, hvornår kan man så regne med tysk materielstøtte?

Det spørgsmål reducerer dramatisk værdien af indkøb hos tyske våbenproducenter.

Polen har således besluttet sig for at købe over 250 amerikanske Abrams-kampvogne. Danmark har sendt alt vores franskproducerede artilleri til Ukraine, og når vi skal købe ny, tør vi så overveje et tysk artillerisystem?

Svaret på det spørgsmål er simpelt: Køb amerikansk.